



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy	Gymnázium, Šternberk, Horní nám. 5
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0218
Šablona	I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské gramotnosti
Označení materiálu	VY_12_INOVACE_CJ.V.A_01
Vypracoval(a), Dne	Mgr. Jitka Pospíšilová, 23.9.2012
Ověřeno (datum)	24.9.2011
Předmět	Český jazyk
Třída	V.A
Téma hodiny	Literární druhy a žánry
Druh materiálu	Pracovní list
Anotace	Procvičení literárních druhů a žánrů. Porozumění čtení – písemné odpovědi na otázky.

LITERÁRNÍ DRUHY A ŽÁNRY

1. Franta má narozeniny
my máme přání jediný:
štěstí, zdraví, štěstí, zdraví
hlavně to zdraví

Dobré je, že jsi na světě
koukni, jak rádi máme tě
štětí, zdraví, štěstí, zdraví
hlavně to zdraví

2. ROK 1875

1. duben byl mimořádně teplý. Stěhovaví ptáci už dávno přiletěli a postavili si hnízda. Sedlák Jílek už osadil veškerá pole. Tonček Dočekal se oženil s Majkou Pleštilovou. Veselka byla veliká - účastnilo se jí přes sto lidí.

3. Já nejsem žena,
já jsem hrob.
Dvě oči na mně stojí, jako dvě svíčky,
co na podzim hoří za dušičky,
a nikdo se nade mnou nemodlí.
I žena chce svět lepší a jinačí
a žena jen pláče, když ruce na to jí nestačí."

Večer
mnoho milenců smutných je,
že to, co žít mohlo, nežije,



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

a mnozí ani smutní nejsou,
protože to nedovedou.

Slunce na zemi svítilo
a stromy zůstaly lysé,
lidé se na zemi milují
a láska nenarodí se.

Nenarodí se

4. Bylo - nebylo, za sedmero horami a sedmero řekami: byl jednou jeden král, který se rád honil po lesích za zvěří. Jednou taky se pustil daleko za jelenem a zabloudil. Byl sám a sám, přišla noc a král byl rád, že našel na mýtině chalupu. Zůstával tam uhlíř. Král povídá, jestli by ho chtěl z lesa na cestu vyvést? že mu dobře zaplatí. - "I rád bych s vámi," řekl uhlíř, "ale tu vidíte, žena mi se právě čeká, nemohu odejít. A kam byste taky v noci? lehněte si na půdu na seno, a ráno vás doprovodím." - Brzy potom se narodil uhlířovi synáček. Král ležel na půdě, nemohl usnout. O půl noci pozoroval dole ve světnici nějaké světlo. Koukne skulinou ve stropě a tu vidí: uhlíř spal, žena jeho ležela jako ve mdlobách a podle děťátka stály tři staré babičky, celé bílé, každá měla v ruce svíci rozsvícenou. První povídá: "Já tomu chlapci dávám, aby přišel do velikých nebezpečností." - Druhá povídá: "A já mu dávám, aby ze všech šťastně vyvázl a byl dlouho živ." - A třetí povídá: "A já mu dávám za ženu tu dcerušku, co se dnes narodila tomu králi, který tu nahoře na seně leží." Na to babičky svíce zhasly a bylo zas ticho. Byly to Sudičky.

5. III. dějství, 16. výstup

Lucietta a Orsetta, každá v okně svého domu, paní Pasqua uvnitř v domě

LUCIETTA

Copak, copak? Můj bratr už tě nechce? Ty si ho taky nezasloužíš.

ORSETTA

To je krámů! Za jednoho deset.

LUCIETTA

Kde bys nabrala, ty!

ORSETTA

Půjdu k tobě, hele!

LUCIETTA

Moc nechybělo a právě se ti to rýmovalo.

ORSETTA

S tím se nemusíš chlubit, každý beztak ví, že jsi stará necuda.



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

LUCIETTA

Až po vás, milostivá, až po vás.

ORSETTA

Mě vynech. Já jsem náhodou řádná holka.

LUCIETTA

Leda náhodou. Jenže vidět to na tobě není.

ORSETTA

Taková omrza!

LUCIETTA

Takový podebraný **nežit!**

PASQUA (*zevnitř*)

Lucietto, sem pojď! Lucietto!

LUCIETTA

Až budou vymetat z naší ulice neřád, dej si pozor na pometlo.

ORSETTA

Kdo si má dát pozor?

Ty si ně nežádej!

LUCIETTA

Ty nám dej svátek. (*Zajde*)

6. Hle, Blaník hora v hávu tmavého lesa, jenž splývá jí od temene po všech bocích. Vážně, až zachmuřeně shlíží na krajinu od světa odlehlou, na její chlupy a pláně málo úrodné. Široko daleko je patrné jeho témě a v okolí často k němu pátravě vzhlížejí. Věští chmurami zahalené zlé povětrí, promodrává-li se jasně, slibuje jistý a tvrdý čas.

Na temeni Blaníka zříš ve stínu buků, jedlí a smrků pradávne kamenné hradby, většinou sesuté. Mechem a křovím zarůstají; po dřevěném hradě, jehož chránily, není dnes ani památky.

Ale pod hradbami, v hoře samé dřímají ozbrojení rytíři, "svatováclavské vojsko", dřímají a čekají, až nastane den, kdy bude potřeba jejich pomoci, až budou do boje povoláni.

Pod skalnatým vrcholem Blaníku, ve východním svahuje skála v podobě lomeného oblouku. Tam je vchod do hory, tam také prýští pramen. Z něho napájí blaničtí rytíři své koně, když za čas jednou za svitu měsíce vyjedou z hory na palouk mezi lesy pod horou. Za takové noci zaléhá do okolí temné dunění, ztlumený rachot bubnů i polnice hlas.

7. Demokratický

Nechod', Vašku, s pány na led:

mnohý příklad máme,

že pán sklouzne, a sedlák si

za něj nohu zláme.

8. Želva a zajíc se přeli, kdo z nich je rychlejší. Dohodli si čas a místo závodu a dali se do běhu.



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zajíc spoléhal na svou rychlost, na běh moc nemyslel, lehl si vedle cesty a zdříml si. Želva si byla vědoma své pomalosti, bez ustání běžela, předběhla spícího zajíce a dostala cenu za vítězství.

9. "Já vám říkal, že jsem nemocný!"

10. Byl jeden kníže v Čechách jménem Vratislav a jeho žena se zvala Drahomíra. I narodil se jim prvorozený syn a na křtu dali mu jméno Václav. Když povyrosl a bylo třeba mu udělit postřižiny, otec jeho Vratislav pozval k nim jednoho biskupa s jeho notářem i s jeho duchovenstvem. V chrámě svatě Marie byla proň odzpívána mše, a potom biskup vzal hocha a postavil jej na rohu stupně před oltářem a požehnal jej slovy: "Pane Ježíši Kriste, požehnej tohoto hochu, jakos požehnal všechny své spravedlivé." A tak s požehnáním byl postřižen. Proto se domníváme, že hoch požehnáním tohoto biskupa a jeho zbožnými modlitbami počal růst chráněn milostí boží. Jeho bába Ludmila dala jej vyučit v knihách slovanských pod vedením kněze, a on si dobře osvojil jejich smysl. Vratislav pak jej poslal do Budče, tam se hoch počal učit knihám latinským a osvojil si je dobře.

ÚKOLY: 1. V následujících slovech se ukrývají literární žánry. Najdeš je?

- A) KANIKRO -
- B) MARGIPE -
- C) FIPETA -
- D) DANEGLE -
- E) JAKAB -
- F) STĚVOP -
- G) ALADAB -
- H) MODIEKE -
- I) DÁHOPKA -
- J) SÍNĚP -

2. Vyluštěná slova přiřaď k ukázkám.

3. K jednotlivým pojmům přiřaď charakteristiku.

- AA) Dílo, v němž autor chronologicky zachycuje dějinné události.
- BB) Útvar, který je na pomezí mezi velkou a střední epikou. Zachycuje život světce.
- CC) Náhrobní nápis.
- DD) Žánr spojený s ústní lidovou slovesností. Jedná se o smyšlený příběh, pro který jsou typické nadpřirozené bytosti, kouzla, dobrý konec.
- EE) Krátký alegorický příběh, v němž mají zvířata lidské vlastnosti. Na konci bývá ponaučení.
- FF) Veršovaná skladba mající pochmurný děj a tragický závěr.
- GG) Tento žánr je tvořen jazykovými promluvami a jednáním jednotlivých postav. Napodobuje skutečnost v karikované podobě tak, aby vynikla její směšnost.



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

HH) Básnická skladba určená ke zpěvu.

I I) Prozaický žánr vycházející z ústní lidové slovesnosti. Je vázán k určité osobě nebo místu.

JJ) Krátká satirická báseň zakončená pointou.

4. V textech najdi a podtrhni prvky typické pro daný žánr.

http://revue.idnes.cz/briti-vybirali-nejvtipnejsi-epitafy-dsi-/zajimavosti.aspx?c=A120518_124039_zajimavosti_zar, <http://www.cesky-jazyk.cz/cjl/>

KOSTKOVÁ, Markéta. *Čítanka 2: k Literatuře - přehledu SŠ učiva*. 1. vyd. Třebíč: Petra Velanová, 2006.

Maturita (Petra Velanová). ISBN 80-902-5719-4.